

ธนาคารขยะตำบลท่าแซะ

เทศบาลตำบลท่าแซะ จังหวัดชุมพร

เทศบาลตำบลท่าแซะ มีพื้นที่ทิ้งขยะในเขตประมาณ 5 ไร่ ซึ่งมีเตาเผาขยะและโรงแยกขยะเพื่อใช้ในการกำจัดขยะในพื้นที่ ต่อมาเทศบาลต้องส่งคืนพื้นที่ทิ้งขยะให้ชุมชน เพื่อใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างระบบประปาส่วนภูมิภาค การหาที่ทิ้งขยะใหม่เป็นไปได้ยาก เนื่องจากเกรงผลกระทบต่อชุมชนไม่ยินยอมให้ทิ้งขยะในพื้นที่ เนื่องจากเกรงผลกระทบที่จะตามมา เช่น เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค และก่อให้เกิดผลเสียต่อแหล่งน้ำ เป็นต้น

เทศบาลจึงได้นำขยะในชุมชนไปทิ้งในพื้นที่ของเทศบาลเมืองชุมพร ที่อยู่ห่างออกไปเป็นระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทิ้งขยะก็โลกรั่มละ 25 สตางค์ ซึ่งเทศบาลมีขยะประมาณ 3 ตัน/วัน ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายปีละประมาณ 120,000 – 150,000 บาท รวมทั้งต้องเสียค่าน้ำมัน 40,000 – 50,000 บาท/ปี

ในขณะที่เทศบาลต้องนำขยะไปกำจัดนอกพื้นที่ ปริมาณขยะในชุมชนกลับมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามความเจริญของชุมชน เทศบาลได้ตระหนักในปัญหาดังกล่าว จึงพยายามหาแนวทางแก้ไขโดยการลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัด

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: ท่าแซะ

จังหวัด: ชุมพร

ประชากร: 2,047 คน

พื้นที่: 3.307 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
เทศบาลตำบล

การเลือกตั้ง : ทางตรง

วิถีใหม่

เทศบาลตำบลท่าแซะได้จัดทำโครงการ “ธนาคารขยะ” ขึ้น ในปี 2545 เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกในการช่วยกันลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดในแต่ละวัน และเพื่อให้ชุมชนมีรายได้จากการขายขยะ ซึ่งเป็นวิธีในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. รับสมัครสมาชิกโครงการโดยให้เปิดสมุดธนาคารขยะ ซึ่งมีทั้งประชาชนทั่วไปและนักเรียน โดยมีนักเรียนจากโรงเรียนอนุบาลท่าแซะเข้าร่วมโครงการ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 535 คน
2. ให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะ และการลดปริมาณขยะ โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้เข้าไปให้ความรู้และอบรมนักเรียนที่โรงเรียนเป็นเวลา 1 วัน
3. ระบบการดำเนินการ ให้นักเรียนและประชาชนแยกขยะแห้งสะสมไว้ โดยที่เทศบาลจะออกรับฝากขยะทุกวันศุกร์ โดยกำหนดจุดรับขยะไว้บริเวณหน้าโรงเรียน เมื่อนักเรียนและประชาชนนำขยะมาฝากขายพนักงานดำเนินการชั่งขยะว่าได้กี่แตรัม แตรัมละ 1 บาท ต่อจากนั้นก็นำมาลงสมุดธนาคาร โดยให้เจ้าของขยะเขียนใบฝากขยะเช่นเดียวกับธนาคารทั่วไป
4. เจ้าของบัญชีธนาคารขยะสามารถถอนเป็นเงินหรือเป็นสิ่งของก็ได้ เช่น รถจักรยาน หม้อหุงข้าว ฯลฯ

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/ การลงทุน	1. ใช้เงินส่วนต่างที่ได้จากการขายขยะในการดำเนินการ ซึ่งในขณะนี้ มีเงินทุนหมุนเวียน จำนวน 32,500 บาท
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. รถยนต์ปิกอัพ 1 คัน 2. ดาซัง ขนาด 60 กิโลกรัม จำนวน 1 เครื่อง
บุคลากร	1. พนักงานเทศบาล ทำหน้าที่ออกเก็บขยะ และชักขยะตามจุดที่กำหนดไว้ 3 คน ทำงาน 1 วัน/สัปดาห์ 2. พนักงานบัญชี ทำหน้าที่ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย จากการซื้อขายขยะ และทำบัญชีรายได้ของสมาชิก 2 คน ทำงาน 1 วัน/สัปดาห์

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ต้นปี 2545	- เทศบาลต้องคืนพื้นที่กำจัดขยะให้แก่ชุมชน เพื่อใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างระบบประปา	เทศบาลตำบลท่าแพ
สิงหาคม 2545	- เทศมนตรีฝ่ายสาธารณสุขตระหนักถึงปัญหาปริมาณขยะที่เพิ่มสูงขึ้น และปัญหาค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นจากการต้องเสียค่าธรรมเนียมทิ้งขยะให้เทศบาลเมืองชุมพรและค่าเก็บขยะ - เขียนโครงการธนาคารขยะ และนำเสนอต่อสภาเทศบาลเพื่อให้สภาเทศบาลอนุมัติงบประมาณ แต่สภาเทศบาลไม่อนุมัติ นายกเทศมนตรีจึงคิดที่จะดำเนินโครงการโดยไม่ใช้งบประมาณในการสนับสนุน - วางแผนการดำเนินการ โดยขอความร่วมมือโดยสมัครใจจากพนักงานในกองสาธารณสุขซึ่งทำหน้าที่ในฝ่ายบัญชี จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายดำเนินการ จำนวน 3 คน โดยให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติงานในหน้าที่ไม่มีค่าตอบแทนพิเศษใดๆ	เทศมนตรีฝ่ายสาธารณสุข
กันยายน 2545	- ประชาสัมพันธ์โครงการโดยการให้รถกระจายเสียงเสียงตามสาย และจัดอบรมนักเรียนและประชาชนทั่วไปให้รู้ถึงวิธีการแยกขยะรีไซเคิล และระบบการดำเนินงานของโครงการธนาคารขยะ ณ โรงเรียนอนุบาลท่าแพ - ประสานงาน และติดต่อกับร้านรับซื้อขยะ	เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
ตุลาคม 2545 เป็นต้นมา	- ดำเนินโครงการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ - ให้นักเรียนและประชาชนแยกขยะแห้งสะสมไว้ - เทศบาลออกเก็บขยะทุกวันศุกร์ โดยกำหนดจุดรับขยะไว้ที่บริเวณโรงเรียนอนุบาลท่าแพ เมื่อนักเรียนและประชาชนนำขยะมาขายจะทำการชั่งและบันทึกไว้ - นำขยะไปขายให้ร้านรับซื้อของเก่า และนำเงินที่ได้มาเข้าบัญชีเทศบาลตำบลท่าแพ - โครงการธนาคารขยะ - เด็กนักเรียนจะมาถอนเงินเป็นเงินก็ได้เป็นของขวัญก็ได้กับธนาคารขยะเทศบาลตำบลท่าแพ	เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม/ พนักงานจัดเก็บขยะ

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

โรงเรียนอนุบาลท่าแซะ	ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่นักเรียนในวิธีการคัดแยกขยะ และให้เทศบาลใช้สถานที่ของโรงเรียนเป็นจุดในการรับขยะรีไซเคิล
ชุมชนในเขตเทศบาล 5 ชุมชน	ให้ความร่วมมือโดยจะจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนในชุมชนของตนเอง มีการบริหารงานกันเองโดยเทศบาลจะเป็นพี่เลี้ยงให้

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ปริมาณขยะในชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามความเจริญของชุมชน โดยเทศบาลจัดเก็บขยะได้ประมาณ 3 ตัน/วัน
2. เทศบาลต้องนำขยะในชุมชนไปทิ้งในพื้นที่ของเทศบาลเมืองชุมพร ที่อยู่ห่างออกไปเป็นระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมในการทิ้งขยะกิโลกรัมละ 25 สตางค์ ซึ่งเป็นเงินประมาณ 120,000 – 150,000 บาท/ปี รวมทั้งต้องเสียค่าน้ำมัน 40,000 – 50,000 บาท/ปี เนื่องจากเทศบาลต้องส่งคืนพื้นที่ทิ้งขยะเดิมของเทศบาลให้แก่ชุมชนเพื่อใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างประปาส่วนภูมิภาค และไม่สามารถหาพื้นที่ทิ้งขยะใหม่ได้ เนื่องจากชุมชนไม่ยินยอมให้ทิ้งขยะในพื้นที่

หลังการดำเนินการ

1. จากการดำเนินโครงการมาประมาณกว่า 1 ปี ปริมาณขยะในชุมชนมีแนวโน้มที่ลดลง โดยที่ในปัจจุบันโครงการธนาคารขยะสามารถลดปริมาณขยะโดยเฉลี่ย 1 ตัน/วัน
2. ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของการแยกขยะก่อนทิ้งมากขึ้น โดยมีประชาชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการ 535 คน คิดเป็นร้อยละ 27 ของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้สมาชิกยังมียรายได้จากการขายขยะรีไซเคิล โดยเฉลี่ย 3,722 บาท/เดือน จากยอดขายขยะของสมาชิกทั้งหมด
3. สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในการทิ้งขยะของเทศบาลได้ประมาณ 40,000-50,000 บาท/ปี
4. เป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน และเด็กนักเรียนสามารถนำเงินที่ขายของได้มาใช้จ่ายช่วงปิดเทอม

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. การดำเนินการในระยะแรกยังไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนในชุมชนมากนัก และให้ความร่วมมือกับโครงการน้อย	1. เน้นการทำโครงการกับนักเรียน โดยให้นักเรียนประชาสัมพันธ์และชักชวนให้ผู้ปกครองเข้าร่วมโครงการต่อไป
2. ไม่มีงบประมาณที่จะใช้ดำเนินการ เนื่องจากสภาเทศบาลไม่อนุมัติงบประมาณ	2. ดำเนินโครงการโดยไม่ใช้งบประมาณ โดยนำขยะจากสมาชิกไปขายแล้วค่อยชำระเงินค่าขยะให้สมาชิกภายหลัง โดยที่จะหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไว้เช่น ค่าน้ำมัน
3. เจ้าหน้าที่สำหรับจัดทำโครงการไม่เพียงพอ เนื่องจากเทศบาลมีบุคลากรน้อย	3. เทศบาลจัดอบรมให้นักเรียนและประชาชนในชุมชนดำเนินการกันเอง โดยเทศบาลเป็นพี่เลี้ยงให้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความตั้งใจจริงของผู้จัดทำโครงการ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุข ที่ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ แต่ก็สามารถดำเนินโครงการได้สำเร็จ ประกอบกับการสร้างความร่วมมือกับชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นสื่อกลางในการสร้างความร่วมมือ

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการธนาคารขยะมีแนวทางที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ในด้านต่างๆ เอง เช่น การจัดทำระบบบัญชีให้เป็นปัจจุบันด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยให้เทศบาลเป็นผู้ดูแล นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่จะจัดสรรดอกเบี้ยให้แก่สมาชิกที่ฝากเงินกับธนาคารขยะ และมีโครงการที่จะให้นักเรียนและประชาชนสะสมขยะเพื่อแลกของรางวัลต่างๆ เช่น รถจักรยาน และของใช้ประจำบ้าน เป็นต้น และในไม่ช้านี้ เทศบาลจะเปิดสาขาอีก 5 สาขา

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยต้องคำนึงถึง ความเห็นพ้องและความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ และศักยภาพในการบริหารจัดการของชุมชน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายแจ่ม ถิ่นหนองโคลน
ตำแหน่ง : เทศมนตรีฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
หน่วยงาน : เทศบาลตำบลท่าแซะ
ที่อยู่ : หมู่ที่ 6 ถนนเพชรเกษม-ท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร 86140
โทรศัพท์ : (077) 599-011

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวสุดาวรรณ สวม่วง
ตำแหน่ง : หัวหน้างานธุรการ
หน่วยงาน : เทศบาลตำบลท่าแซะ
ที่อยู่ : หมู่ที่ 6 ถนนเพชรเกษม-ท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร 86140
โทรศัพท์ : (077) 599-011

ชื่อ-นามสกุล : นายเจริญ โพธิ์ศรีทอง
ตำแหน่ง : เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี
หน่วยงาน : เทศบาลตำบลท่าแซะ
ที่อยู่ : หมู่ที่ 6 ถนนเพชรเกษม-ท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร 86140
โทรศัพท์ : (077) 599-011

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เทศบาลตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 6 ถนนเพชรเกษม-ท่าแซะ อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร 86140
ขนาดพื้นที่	3.307 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	11,209,517.44 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 8.10 % เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 2.51 % ค่าจ้างประจำ
งบประมาณรายได้	16,513,374.60 บาท (ในปีงบประมาณ 2545) 6.85 % จัดเก็บเอง 43.46 % รัฐจัดเก็บให้ 49.69 % อุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	18 คน 4 คน พนักงานท้องถิ่น 4 คน ลูกจ้างประจำ 10 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	2,047 คน
จำนวนครัวเรือน	567 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและ วิถีนชีวิตประชาคม	เทศบาลตำบลท่าแซะ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองชุมพรทางทิศเหนือประมาณ 32 กิโลเมตร ประกอบด้วยชุมชน 5 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านท่าแซะ ชุมชนบ้านโตนดการ้อง ชุมชนบ้านยางซ้อ ชุมชนบ้านแหลมยาง และชุมชนบ้านนาตอน ลักษณะทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีคลองท่าแซะ ซึ่งเกิดจากเขากระทะครอบ ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ทำนา อุตสาหกรรม และ พาณิชยกรรม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณ 99% และศาสนาอิสลามประมาณ 1% ในด้านวัฒนธรรมเทศบาลได้จัดงานประเพณีต่างๆ เช่น งานทำบุญตักบาตร งานรดน้ำผู้สูงอายุ และงานตักบาตรเทโว ในด้านการศึกษา มีสถานศึกษา 2 แห่ง คือ โรงเรียนอนุบาลท่าแซะ และโรงเรียนอนุบาลตรนรัตน์